

Joi, 24 mai 2018

**Q&A documentat împreună cu experți
ai Coaliției pentru Dezvoltarea României**

PENSIILE PRIVATE ÎN 6 ÎNTREBĂRI, 5 RĂSPUNSURI ȘI O SINGURĂ VOCE

“Nu spargeți pușculița copiilor”

Am auzit, în ultimele zile, o serie de opinii contradictorii despre viitorul pensiei mele private. În ce constă controversa din jurul Pilonului II?

Săptămâna trecută [a apărut în presă](#) informația potrivit căreia Guvernul plănuiește să redirijeze către bugetul de stat, în a doua jumătate a lui 2018, banii pe care actualmente noi toți îi economisim lunar - prin Pilonul II, administrat privat - pentru propriile pensii.

- **E doar o idee sau e un plan?** Proiectul de lege redactat de Guvern apare în [programul legislativ](#) al Guvernului, actualizat în mai 2018, cu mențiunea “**prioritate legislativă**” și propunere de adoptare pentru această sesiune parlamentară.
- **Cine sunt inițiatorii?** Documentul îi indică drept inițiatori pe Secretariatul General al Guvernului (SGG) și pe Comisia Națională de Strategie și Prognoză (CNSP).
- **În ce constau schimbările?** Potrivit documentului, Guvernul intenționează ca timp de șase luni (în perioada 1 iulie - 31 decembrie 2018) **să nu ne mai vireze în conturile personale cei 3,75% din salarii pe care îi economisim, lunar, pentru pensiile noastre private, urmând să încaseze acești bani “direct la buget”**. În al doilea rând, Guvernul propune schimbarea modalității de calcul a contribuțiilor: în locul unui procent din venituri, cum e în prezent, fiecare angajat ar urma să dirijeze lunar către Pilonul II “o contribuție angajat în **sumă fixă de 84 lei în primul an**” (care ar urma să crească anual “**până la 125 lei în anul 5**”) și “o contribuție angajator **egală cu a angajatului** și dedusă din impozitul pe profit în funcție de mărimea companiei (50, 25, 10 angajați)”.

CONTEXT: În 2018, pentru prima oară în cei 10 ani de existență ai sistemului privat de pensii, contribuția individuală la pilonul II a scăzut (de la 5,1% la 3,75%), deși legea prevede creșterea contribuției până la 6% în 2016. Recenta scădere a contribuției, precum și noua propunere legislativă, vin după o serie de declarații oficiale și informații care arată preocuparea guvernanților pentru schimbarea arhitecturii sistemului de pensii private.

- **IUNIE 2017:** Ministrul de finanțe de atunci [anunța](#) desființarea Pilonului II (declarație dezmințită ulterior de liderii partidului de guvernământ).
- **SEPTEMBRIE 2017:** Premierul de atunci [declara](#) că Pilonul II va deveni opțional.
- **MARTIE 2018:** Consilierul premierului în funcție [le prezenta](#) administratorilor pensiilor private un proiect care prevedea contribuții zero la Pilonul II, începând cu iulie 2018 și transformarea acestuia în pilon opțional.

Ca urmare a informațiilor despre această nouă prioritate legislativă, mai multe organizații ale mediului de afaceri **au avertizat Guvernul despre efectul negativ pe care schimbările propuse l-ar avea** atât asupra pensiilor celor 7 milioane de contribuitori la Pilonul II, cât și asupra pieței de capital și a economiei în general.

În final, la 21 mai, 15 organizații și-au pus semnătura pe [un apel unic](#) adresat Guvernului, căruia îi cer **să nu destabilizeze arhitectura actuală a sistemului de pensii și să facă eforturi, mai degrabă, pentru creșterea până la 6% a contribuțiilor**, conform calendarului prevăzut de lege - și în acord cu interesele pe termen lung ale cetățenilor României.

Ce înseamnă toate acestea pentru pensia mea?

Contribuțiile la Pilonul II **sunt proprietatea privată a celor care contribuie la sistemul de pensii, deci pot fi lăsați moștenire**. Aceasta este principala diferență între Pilonul I - în care plata pensiilor încetează în momentul decesului - și Pilonul II. Prin urmare, orice modificare a actualului sistem, **care prevede acumularea în două "buzunare" - unul administrat de stat (Pilonul I) și celălalt administrat privat (Pilonul II)** - afectează deopotrivă veniturile cetățeanului-pensionar și veniturile urmașilor acestuia.

Efectele concrete ale măsurilor luate:

- **PRIMUL MINUS: Nerespectarea, de către guverne succesive, a calendarului de creștere a contribuțiilor.** Legea prevedea ca din 2016 contribuția fiecărui angajat la Pilonul II să crească de la 5% la 6%. Faptul că acest lucru nu s-a întâmplat - în 2017, procentul abia ajunsese la 5,1% - înseamnă, concret, **1,1 mld. euro mai puțin în conturile beneficiarilor (-12,9% față de ceea ce era prognozat)**, după cum a calculat Asociația Pensiilor Administrate Privat din România (APAPR).
- **AL DOILEA MINUS: La această pierdere se adaugă cea rezultată din recenta decizie de scădere a contribuțiilor de la 5,1% la 3,75%.** Este pentru prima dată, în istoria pensiilor private din România, când Guvernul modifică în jos procentul direcționat către Pilonul II. Pentru contribuitori, **asta înseamnă diminuarea sumelor pe care le pot lăsa moștenitorilor:** în primul rând prin scăderea în sine a cuantumului care se acumulează în contul privat de pensie și în al doilea rând prin randamentele pierdute an de an.

CONTEXT. Sumele virate lunar de fiecare dintre noi în Pilonul II nu rămân la valoarea din momentul contribuției, ci sunt investite de administratorii fondurilor private de pensii - a căror activitate este strict reglementată - cu scopul de a înmulți banii beneficiarilor.

- **Bilanț general.** În cei 10 ani de când funcționează acest sistem, la totalul inițial de 35 mld. lei primit spre administrare, cele șapte societăți de administrare **au adăugat, prin investiții profitabile, încă 7 mld. lei.**
 - **Randament.** Pilonul II din România **ocupă locul al 2-lea** într-un clasament de 38 de țări în privința randamentelor reale (ajustate cu inflația) obținute în perioada 2008-2016, conform unei analize realizate în 2017 de OECD. Conform studiului realizat de Better Finance, Federația Europeană a Consumatorilor de Produse Financiare („Pension Savings. The Real Return”, 2017), pilonul II din România ocupă prima poziție cu cele mai bune randamente reale (ajustate cu inflația și comisioanele), într-un panel de 15 state membre UE, pentru perioada 2008-2017.
 - **Impact.** Pentru un cont individual alimentat cu o contribuție constantă, un randament mediu de peste 5% duce, într-un interval de 15 ani, **la dublarea sumei acumulate.** De la lansarea sistemului privat de pensii și până la sfârșitul lunii februarie 2018, randamentul mediu anual al tuturor fondurilor de pensii private obligatorii a fost de 8,8%, calculat conform standardelor internaționale – adică un total cumulat de 128,3% pentru întreaga perioadă mai 2008 – februarie 2018.
- **AL TREILEA MINUS:** Stoparea completă contribuțiilor la Pilonul II, fie și pentru o perioadă de 6 luni, înseamnă că, **în loc să adunăm banii cu care contribuim lunar în buzunarul nostru proprietate personală**, îi virăm - fără să ne fi dat în vreun fel consimțământul - către bugetul de stat, în a cărui gestionare nu avem niciun cuvânt de spus. Conform [unui calcul BCR](#), **cei peste 7 milioane de contribuitori ar pierde în total, prin redirijarea banilor timp de șase luni, 3,6 mld. lei (777,6 mil. euro)**; se adaugă, aici, și minusul rezultat din pierderea efectului de multiplicare a investiției pe termen lung.

ÎN CONCLUZIE: Prin astfel de modificări, **se iau bani din ”contul” în care 7 milioane de români pun de-o parte economii pentru ei și pentru copiii lor.** Pilonul II înseamnă, pentru noi toți, un venit suplimentar - care nu ar trebui să fie afectat de deciziile politice - adăugat la pensia de stat. Și, la fel de important, înseamnă **”pușculița copiilor”**: spre deosebire de pensia de stat, cea privată poate fi lăsată - prin lege - drept moștenire de familie.

Este adevărat că “banii pilonului II nu sunt privați”?

Nu, nu este adevărat.

[Legea 411/2004](#) prevede că “participantul [la fondurile de pensii administrate privat] **este proprietarul activului personal din contul său**”; că pensia privată este “suma plătită periodic participantului sau beneficiarului, în mod suplimentar și distinct de cea furnizată de sistemul public (unde “beneficiarul” este “**moștenitorul participantului, definit conform prevederilor Codului civil**”) și că “utilizarea contribuției [participantului] la fondul de pensii **în alte scopuri decât cele prevăzute de prezenta lege** constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la un an la 5 ani”.

Mediul de business vorbește, mereu, despre importanța pe care o au în economie fondurile de pensii private. La ce se referă?

Fondurile de pensii private joacă un rol-cheie în economia oricărei țări, pentru că investesc pe termen lung și au interesul, mai mult decât investitorii cu obiective pe termen scurt, ca economia locală să fie sănătoasă și să crească sustenabil. În cazul României, administratorii Pilonului II au ajuns, la un deceniu de la lansare, principalul investitor instituțional din țară. Peste 90% din activele lor - în valoare totală de cca. 9 miliarde de euro - sunt investite în România. Cum anume contribuie fondurile de pensii la stabilitatea și dezvoltarea economiei:

- **Intervin pentru stabilizarea piețelor în situații de criză** și pot juca, în momente critice, un rol decisiv în amortizarea șocului produs de retragerea precipitată a investitorilor instituționali nerezidenți. În 2008, când fondurile noastre de pensii erau încă în stadiu de proiect, fondurile nerezidente, anticipând o prăbușire a economiei, s-au grăbit să vândă la preț mic obligațiunile suverane ale României. Dacă ar fi fost funcționale, fondurile românești de pensii le-ar fi putut răscumpăra cu discount-uri de peste 20%, aducând astfel câștiguri importante de capital milioanele de contribuitori; și ajutând, în momente de incertitudine și panică, la calmarea piețelor financiare.
- **Finanțează deficitul bugetar**, cumpărând titluri de stat, și contribuie astfel la un bun echilibru - alături de alți investitori autohtoni majori (fondurile mutuale) - al mixului de finanțatori interni/locali ai datoriei publice.
- **Contribuie la dezvoltarea economiei.** În acest moment, fondurile românești de pensii au dețineri de cca. 1,9 mld. euro la Bursa de Valori București (adică 20% din acțiunile liber tranzacționate, asigurând 15% din lichiditate). Peste 30 de companii românești își finanțează dezvoltarea și mulțumită investițiilor făcute de Pilonul II. **Un contra-exemplu:** cei 1,1 mld. euro pierduți prin deciziile ultimelor guverne de a nu crește la 6% procentul alocat Pilonului II ar fi putut finanța o listare de anvergura Hidroelectrică, ceea ce ar fi condus la un *upgrade* al României de la statutul de "piață de frontieră" la cel de "piață emergentă". Un astfel de salt ar fi putut genera încredere sporită, atrăgând sume suplimentare de la alți investitori instituționali - care ar fi contribuit astfel, și ei, la finanțarea dezvoltării companiilor românești.
- **Gestionează riscurile pe termen lung.** Fondurile de pensii, alături de asiguratorii de viață și fondurile mutuale gestionează riscurile pe termen lung și sunt furnizori importanți de produse de economisire pentru populație. Astfel, în 2016, 40% din economiile populației din Uniunea Europeană, în valoare totală de 13.000 de miliarde de euro, au fost canalizate prin fonduri de pensii și asigurări. Activele financiare deținute de populație s-au dublat față de 2009, însă aproape 40% dintre acestea sunt plasate în conturi bancare și depozite, instrumente ce nu sunt de natură să asigure bunăstarea financiară pe un orizont lung de timp. Pe cale de consecință, România are cel mai scăzut nivel de intermediere financiară din UE, iar piețele financiare sunt lipsite de adâncime și diversitate. România are de recuperat un decalaj semnificativ în ceea ce privește educația financiară a populației; doar unul din cinci adulți au o înțelegere a produselor financiare de bază, patru din zece români nu au un cont curent și numai 19% economisesc pentru pensionare, potrivit studiului KPMG din aprilie 2018 despre "Importanța și principalele beneficii ale asigurărilor de viață și pensiilor private".

Care sunt, totuși, motivele pentru care guvernul vrea să modifice legislația pensiilor private?

Ca și în cazul transferului contribuțiilor de la angajat la angajator de la 1 ianuarie 2018, nici membrii Executivului, nici legiuitorii, **nu au explicat până acum publicului prin ce anume măsurile planificate ar fi în beneficiul celor 7 milioane de contribuitori la sistemul de pensii private**; și cum anume au ajuns la concluzia că aceste măsuri sunt cea mai bună dintre soluțiile posibile pentru bunăstarea noastră viitoare.

CONTEXT: *Cheltuielile angajate de Guvern în primele 4 luni ale lui 2018 - cu majorări de salarii, creșteri pentru bunuri și servicii etc. - sunt semnificativ mai mari decât cele estimate în proiectul de buget, amenințând "mai mult ca oricând", după cum spune Ionuț Dumitru, președintele Consiliului Fiscal, ținta de deficit de 3%. "Riscul cel mai mare este legat de Pilonul II. Ce-i interesează pe ei este să oprească contribuțiile. Ar fi o măsură care aduce bani [la buget] foarte repede", [explică Dumitru.](#)*

În condițiile în care actualul sistem de pensii este singura reformă structurală care a rezistat tuturor alternanțelor la putere în ultimii 10 ani, a produs efecte benefice pentru 7 milioane de români și a contribuit la creșterea nivelului de educație financiară a românilor, de ce trebuie schimbat ceva?